

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton.

...s e kombinációt vették szemügyre az ér...

Legújabb.

A képviselőház tegnapi... A képviselőház tegnapi...

Alföld-Fiumei vonal... Alföld-Fiumei vonal...

Bécs, jun. 10. A Trient körül... Bécs, jun. 10. A Trient körül...

Bécs, jun. 10. A tanítók gyűlése... Bécs, jun. 10. A tanítók gyűlése...

London, jun. 10. Dickens Károly... London, jun. 10. Dickens Károly...

Florence, jun. 10. Az olasz határ... Florence, jun. 10. Az olasz határ...

Közgazdaság.

Debrecz jun. 11. Piacunkra a mai... Debrecz jun. 11. Piacunkra a mai...

Nyitlter.

RVOSI

műutazás.

es idegbetegek számára... es idegbetegek számára...

veresi hirdetmény.

Balkányi Sz. Lajos.

adó

singó javak

szóba, 3 könyha és 1 pinche lakoz...

si hirdetmény.

züst ékszerek

helybeli hatvanutcai lakásán f. évi...

si hirdetmény.

züst ékszerek

helybeli hatvanutcai lakásán f. évi...

si hirdetmény.

erkenőcs

Geréby és Hannig.

Helyzetési árak:

Helyben és postán küldve: Egy évre 10 ft. Félévre 3 ft. Három hóra 2 ft 50 kr.

Előfizetési pénz s minden közlemény: Főpíacz Vécsey-ház földszint a szerkesztőséghez bérmentve küldendő.

Hirdetési díj: 5 hasábos petit sorért 5 kr.

A helyzet a Lajthántúl.

(b.) Lajthántúl megindultak a választási mozgalmak, s úgy a német, mint a nemzeti pártok hathatósan készülnek a küzdelemre.

A Lajthántúl elfogultatlan, érlelyes és mindenekelőtt becsületos politikát követő miniszterekre van szükség.

Potocki gróf is megkísérelé a kiegyezkedést, de sajnos, sem a csehekkel, sem a lengyelekkel nem tudott egyességet létrehozni.

A mi a csehekkel illeti, megvalljuk, nehezebb lett volna kielégíteni minden követeléseiket. A cseh deklaránsok oly merev, sőt visszataszító magatartást követnek a Potocki-ministeriummal szemben, mely sehogyssem alkalmas arra, hogy kormány és nemzet között létrejöhessen az annyira szükséges egyetértés.

TÁRCZA.

A tűzpróba.

Regény az amerikai életből.

— Ugyan forró napunk volt már ma. — Valóban roppant melegség! — válaszolt az idegen.

— On a titkos rendőrség hivatalnok. — Az idegen csodálkozva tekintte rá.

— On ott meg soha sem láttam életbenem. — De hát akkor honnan tudja ön, hogy én detective vagyok? — Csupán külsejéről. Ebből láthatja ön, hogy én sokat foglalkozom az ön hivatasabell urakkal.

— Valóban sire! Szabad-e önnek nevé tudnom? — Miért ne? Nevem Templeman Horace New-Yorkból.

A titkos rendőr meglepetése fejének alig észrevehető mozdulatából nyilván látható volt.

— Hírből már ismertem önt mister Templeman. — szölt a rendőrhivatalnok. Sokszor emlegette egy new-yorki újságtársam önnek csodálatos határos tehetségét a legrejtélyesebb bűntettek nyomozása körül.

— Bizonyosan tulbecsülték érdemeimet — viszonzó a jogtudós. — A philadelphiai rendőrség tagja ön? — Nem; én a baltimoreihoz tartozom. Neve Darkly János.

— On ennek örülnék. Epen ön az az ember, a kit keresek és hasznát vehetem. Rögóta van ön szolgálatban? — A baltimorei rendőrségnek már tizenöt éve, mióta tagja vagyok.

— Nem merültek ön előtt föl az idő alatt e nevek: Trehern Gáspár, mistress Oakly, és Welford Károly? — Mister Darkly komoly tekintetű vetett a kérdézősködőre, mintha ennek bensejében akart volna olvasni.

— Ön gyanitom — szölt kis szünet mulva hogy ön meglehetősen értesült e dolog felől és

zásokhoz — a csehek még kevésbé. Az a politika, melyet az ó-cseh vezérek követnek, nem fog kiegyezkedésre vezetni. A mi álláspontunk a lehető legigazságosabb a nemzeti elemek követeléseit iránt a Lajthántúl, de megvalljuk, hogy legkevésbé sem rokonszenvezhetünk a cseh deklaránsok politikájával, mely — mondjuk ki nyíltan — a panslavismus politikája.

Magyarországnak bizonyára érdekében áll, hogy a Lajthántúl szabad és kielégített nemzetek létezzenek. Azonban nem nyújthatunk segédkezet a Rieger-Palacky-féle törekvések valósítására, melyek a magyar korona integritását is megtámadják. Ez urak nem kevesebbet akarnak, mint Magyarország felső részét hozzászátolni az agyremekiben létező nagy „cseh királysághoz,” mint azt Rieger hírhedt memoranduma is élelken bizonyítja. Ebbé természetesen semmiféle magyar párt sem egyezhetik, ha még úgy rokonszenvez is a csehekkel. Tartuk tiszteltemben egymás jogait, s akkor megérthetjük egymást. Nekünk semmi kedvünk sincs bekebelezni Magyarországra akár Csaszlaut, akár Csehországot valamely más részét, — kérjük hát cseh barátainkat, h hagyják nyugton Magyarországot anektalánti kísérleteikkel. Kérjük ezt a birodalom békeje, a népszabadság, s a kölcsönös jó barátság érdekében.

— Tisza Kálmán a „Hon” s az „Ellenőr” vasárnapi számaiban nyilatkozik az állítólagos „conspiratio” ügyében. A tárgy érdekességét fogva szükségesnek tartjuk egész terjedelmében közleni K. S. nyilatkozatát, mely eképp hangzik: Pest, jun. 11.

Ma érkezve faluról, hol — nem tudom a kiadó-hivatalok vagy a posta rendeltessége miatt lapot alig kaptam, — csak most olvashattam a Horn cikke, s a képviselők közt elterjedt hírek folytán keletkezett vírást, s csak ma láttam, hogy abba személyem is bele vonatott, sőt az is föledeztetett, hogy az ellenzék között a bíhari pontok, s azokkal együtt elemem is valami nagyszerű conspiratio létezik.

Vitatkozni e conspiratio léte vagy nem léte felett nem fogok. A jövő meg kell hogy mutassa, mi igaz ezen hírből. Annyit azonban mondhatok, hogy elvirokonsaimat, barátaimat soha sem tapasztaltam gyengém iránt elnézőbbnek s irányomban szívélyesebbeknek, mint épen a jelen illszák alatt. Nagy ambíciót illetőleg is, mely állítólag egy reform párt alakítását gátolja, csak két megjegyzésem van: egyik az, hogy kérdézké meg az illetők a miniszterelnököt s a mai közös pénzügyminiszterrel: hogy ha minden áron s így elveim árán is miniszter akartam volna lenni, mi lett volna-e az már éveikkel ezelőtt lehető? mindkettő bir önömi tudomásán, s ha megkérdézik, nem fogja bizonyonyal megtagadni a felvilágosítást: — a másik, hogy a mint a dolgok ma állanak, ha elanyyira ambícionálom a miniszteri karszékét, épen nem a nyilvánított elveimhez ragaszkodás,

kissé sarokba akar szorítani; megvallom kissé érzékeny vagyok e tekintetben, miután már három év óta hasztalanul keresem az illetők nyomát. — Kedves barátom — szölt mister Templeman — ön egészen félreért engem. Biztosítom önt, hogy sem önnel erre vonatkozó ügyei, sem az illetőknek Baltimoreban tett csinyei felől legcsekélyebb tudomásom sincs. Sem nem kíváncsiság az, mi engem e kérdézősködésre indított, hanem a közönjök akarok azáltal némi szolgálatot tenni. Annyit igaz, hogy én abban a helyzetben vagyok, hogy ez embereket ismerem. — Micsoda? — kiálta föl a rendőr, helyböl felszökkenve. — Azt akarja ön ezzel mondani, hogy tudja tartózkodási helyüket? — Izzgatottsága annyira fokozódott, hogy a közelben levők felvételét is kezdte magára vonni, minél fogva mister Templeman önt ismét lehuzta a padra.

— Bocsásson meg ön, hogy megelégedkeztem pillanatra magamról, — válaszolt a rendőr, nyugodtabban, — de ön megérti igazgatottságomat, mihielyt azt mondom, hogy tíz évet engednek önök életemből, ha ezeket a jómadarakat megcsiphetném, — nem is számítva a rájuk kitűzött 6000 dolláros jutalmat. De kérem, mondja csak ön: valóban tudja, hol rejtőzködnek azok a sam-mireklők? — Welford meghalt; Trehern és mistress Oakly New-Yorkban élnek s én minden pillanatban képes lennék kezemet rájuk helyezni. Most pedig figyeljen ön rám mister Darkly. En mindenről fölvilágosítottam önt, mihielyt nekem e gazoknak Baltimoreban elkövetett bűntényei felől részletes közlést tead és megígéri, hogy öket addig el nem zárátja, míg én arra nézve beleyezésemet nem adtam.

— De hát mire való a késlekedés? — Egyszerűen, mivel azelőtt nagyfontosságú másnémet érdekek is jönek kapcsolatba. — A rendőrhivatalnok örömmel egyezett a föl-fételebe és jónak vélte a jutalmomk fele részét sem hagyni emleltetnül, mire Templeman mosolygva jegyzé meg, hogy ő, az ő rá esendő fele részét javára engedé át. Ez alatt a vonat épen Wilmingtonhoz ért és mister Dardly úgy vélte, hogy nincs vesztegetni való ideje, ha Baltimoreba érkezőkkel idejében elbeszélhet kézen akar lenni. Elkézdte tehát: — 1848. év tavaszán Charlestonból egy ur ember és egy asszonyosság érkezett Baltimoreba, kik a Barnum szállodánál vettek lakást. Az ur ember 22, a nő mintegy 18 évesnek látszott. Tre-

de az azotól elállás lenne az ut, a melyen ambícionálom kielégítemen lehetne.

Van ambícionom igen is, az: „elveimet diadalra juttatni,” és ez oly ambícion, melyet nyíltan bevallok, s melyért senkinek sem lehet kárhoztatnia.

Nem szölvá többet ezekről, egy kettős nyilatkozat tételét látom szükségesnek Jókai és Csernátóny irányában.

Ha van ellenem a reform párt érdekében conspiratio, az nemcsak azért nem jöhet Jókaitól, mert eleitől fogva együtt hangoztatuk a közgyi álláspontunkhoz ragaszkodás melletti szükségéset annak, hogy a reform kérdések megoldását elősegítsük; s együtt nem bírtuk reformnak tartani mindazt, mit a kormány ilyen gyánatnukmált a nemzetre, de azért sem, mert a Horváth miniszterrel folytatott — ma már nyilvánossá lett — beszélgetése után pár nappal épen én valék — úgy hiszem — az első, ki fel az Horváth beleyezésével is közölte.

Hallgattam erről akkor, mert ez kívántatván Jókaitól, ezt kívánta ö viszont tölem, de ma már, midőn minden hírlap beszél róla, kötelességemnek tartom megmondani a dolgot, úgy a mint történt.

Csernátóny irányában pedig tartozom nyilvánítani, hogy az „Ellenőr” mind anyagi, mind szellemi tekintetben kizárólag a Csernátóny lapja; s az enyém csak annyiban, a mennyiben még sok ezer ember a hazában, a mennyiben egyezvén elveim a Csernátóny elveivel, ugyanazon nézeteknek szokott rendesen kifejezést adni, a melyek az én nézeteim is.

— Az „Ellenőr”-ben olvassuk: „A bécsi gababörze elhökésége azon kérelemmel fordult az osztrák kormányhoz, hogy a consuloknak és consulatusi ügyeknek kötelességükké tétessék, minden országból jelentéseket adni az aratás felől. Szükséges, hogy kötelességükké tétessék a consulatusokhoz az is, miszerint ily jelentéseket Pestre is küldjenek. Miért fizeti Magyarország a consulatusokat, ha Magyarország azoknak semmi hasznát nem veheti.”

— A római zslnatról a „P. Lloyd”-nak e lap egyik barátja írja Rómából, hogy P. Lloyd a római nagytudósok körébe tartozó püspök a csalhatatlanságnak nem ellene, hanem mellette szónokolt, s hogy egy infallibilis ep az ő beszédből szedte argumentumait, hogy Bonnác Sándor csanádi püspök beszédének hatását paralyzálja. „Ez alkalommal — írja az illető — fölemleltem egyuttal, hogy a magyar püspökség részéről igen kitűnő beszédek tartattak a pápai csalhatatlanság ellen, nevezetesen a primás, a veszprémi püspök, a csanádi s a diakovári püspök, valamint a fogarasi gör. érsek által. Föl voltak írva, de a vita erőszakos bezárása által eltek a szözl: az erdélyi latin szerzetárs püspök, a váci, a nagyváradai püspök, a munkácsi gör. püspök és a kalocsai érsek. A székesfehérvári püspök is föszölt.

— Özv. gr. Batthyányi Lajosnak a következő „Nyilatkozat” fölvetelére szölitotta föl a lapokat: Szívem mélyéből megindítatva azon pártlan s nagyszerű részvét által, mely istenben bologult ferjem, néhai gróf Batthyányi Lajos hűltemeinek nemest Pest városa által rendezett ünneplésy eltkaritatitása alkalmával a nemzet min-

den osztálya részéről nyilvánult: ezennel kedves kötelességemnek tartom, legforróbb hálámatt fejezni ki mindazon mélyen tisztelt törvényhatóságoknak, egyleteknek és testületeknek, melyek kiküldött képviselőik által a gázszünetpely nagyszerűségét emelni törekedtek, — de egyszerűs mind bönöleg megrendülve kedélyemben a gázszünet mult keseri emlékeinek felelevenítése által, legmélyebb sajnálattal kénytelen valék lemondani azon szerencséről, hogy jelenlegi megindult kedélyhangulatomban a kiküldött tisztelt választmányokat egyenként személyesen fogadhattam volna.

Meg lehetnek győződve a tisztelt küldöttsegek tagjai, valamint a haza minden polgárai, miként melyek s örökre szívenbe vésvé maradáon, s gyermekeim által szent kegyelettel fog ápolatni emléke a folyó évi jun. hó legközelebb mult három napjának, melyek folyamában istenben elhunyt felejtethetlen ferjem hamvainak Pest városa nemest kezdeményezése s áldozatkészsége egy a nemzet nagyszerű részvéte által igazság szolgálatot.

Gr. Batthyányi Lajos özvegye.

Ujdonságok.

— A daláréstely tegnap a „Népkert”-ben nem a legjobban ütött ki, amennyiben a kellemetlen idő miatt csak igen kevés számú közönség jelent meg, s különösen a hölgyvilág gyéren volt képviselve. Mennyivel üdvösebb volna az ily tavaszi vagy nyári mulatságokra nézve, ha a vasut melletti csinos kertben állandó virágzó csarok építtetnek, akkor legalább a rossz időjárás nem vetne gátat az ily ünneplésy kirándulások sikere elé, levén oly kényelmes táncsterem s egyéb helyiség, melyek eső és hideg ellen védelmet nyújthatnak. De meg üdvös volna a dalárókra nézve is, ha betanult darabjaikat fedél alatt adhatnák elő s nem pedig a szabadban, hol a hang elvész s az ének pianoi hatástalanul enyésznek el. Reméljük, hogy ily nagy városban mint Debreczen, akad vállalkozó, ki az eszmét megtestesíti s ily csarnokot — mely bálokra, hangversenyekre izlés, csin és célszerűség tekintetéből megfelelő helyiséggel rendelkezék — fog építtetni, vagy legalább annak létesítésére hathatos lépéseket teend. Ezen kitérés után következék, hogy a mult vigalom eseményeit párszóval vázoljuk. Midőn az a kevés vendég elhelyezkedett a csinosan feldisizített s gázszünetvilágító sátorban és kivül a fasorok közt: a dalárok fölépének az emelvényre s az általunk is közölt műsorozat szerint megkezdék énekdarabjaik előadást. A karnekek öszhangzatosak valának; magánál is volt: „Tantum ergo” melyet Kapécci Pál tetszés közl énekelt el s melyet élénk tapsok által ismételnie is kellett. Pozorszky karmester harmoniumon a „Rákóczy induló”-t adta elő s pedig művészi routinnal. A műsorozat lefolytatál rákedte Baláz Kálmán s az ifjak tánczra keltek. És most miután már a táncznál vagyunk, mondjunk el valamit a mi nem épen bigyelőleg fog hatni arra a néhány tánczosra, kik daczára ezüst gombos dalmájuknak, a fényes sarku magyar csizmájuknak s daczára pengő sarkantyúknak — per amorem Dei! — úgy jártak az a rezgő polkát, mintha bérbe akarták volna kiadni szük nadrágba szorított lábait. — Nem akarjuk mi most azokat a jó urakat megírni, hogy tégyökörös voltak mellett is járják a keringőt, hanem igen is figyelmeztetjük, hogy jövőre csak akkor fogjanak belé rájuk nézve a nehéz munkába, ha levétetik sarkantyúikat;

mert a sebes forgás közben a nők hosszú ruháiban könnyen megakadhatnak azok, s még amellett, hogy kár tesznek vele a női öltönyökben, még más veszedelmet is szülhetnek. Tegnap csak azért nem történt jelentékeny baj, mert kevesen tánczólván, alpakok nem torlódtak össze. Erről előnyit. Még csupán azt említtük fel e mulatságra, hogy a kedv nagyban uralkodott folytonosan és a táncznak reggeli 3 órákor lett vége.

— Szana Tamás barátunk és írórtársunkat kipótlóttan vesztésé érte, szeretett jó nővérenek, Szana Katalinnak kora halála által, ki hosszas sorvaszó betegség után e hó 9-én sanderült jobb létre Pesten. E megöböntö grász bir bizonyára mely részvétet költött városunkban, hol annyian emlékeznek még vissza a szép és művelt lelkü leányra, kin szülei törvényszerűt csüggték. Vigasztalja öket úgy, mint barátunkat a tudat, hogy fájdalmukban mindazok osztoznak, kik ismerték az elhunytat, kinek hamvai felett legyünk könnyű a föld!

— A helybelli jogászsegélyző egyeslet pénztárába újabbán Komjáthy László úr 1 db. cs. aranyt ajándékozott; — mely szives adományért e nem mulasztatani, az egylet nevében köszönetemet nyilvánítani. — Ujházi Sándor a segélyegylet elnöke.

— Az utcázakon a nagy esők miatt képződött töcsákat megszemléltetné a mértékű hivatal, vagy azon hivatali közegek, melynek kötelességei közé tartozik az utak javítása; az eső által vájt nyomok legjobb utmutatók arra nézve, hogy hol kell fölteni az utcázat. Egyekbe közt a kerekhez jutás is nehezítve van a sok töcsa és a miatt, hogy a régi hírbökre fenálló pallois is részint eloptak, részint a belölök kiálló vaszszegek által nagyon tövises teszik a kertbejárás évezeteknek rözvása reményét. Van-e gond arra, hogy a sok tisztátalanságról, mi a kerek körül udorral tölti az embert, büntetés alkalmaztassék a kibagók ellen; van-e gond arra, hogy a tisztátalanságok elhárítassanak? Bizony nincs! Pedig az üde levegőre ugyan szükség van, s annak ronggátását nem kellene engedni! — Mikor lesz már szépsézetű bizottmányunk? — De addig is nem tartják kötelességüknek az orvosi és rendőri közegek, hogy az egésznek ily módon megvédéséről is gondoskodjanak? Mikor fogják már fel rendőri tisztségüök hivatásukat azon irányban is, hogy nem elég csak a hivatalos szókábban leprítani az actákat, hanem naponként szét is kell tekinteni az utcázakon, s a rendtelenségeket és visszatessző ferdeségeket azonnal gyakorlati moók alkalmazása vetele által is szükség elenyészetni. Nem akarjuk mi valódon az illető közegeket, melyek tán nagyon is elhalmozók bejokkál; hanem a tények elorsóladt sem barátságból, sem más magán érdekéből nem tartjuk mellozhatónak.

— Az utcái gyűlések tegnap megtartattak a városi közbirtokosok részéről a Debreczenhez tartozó pusztáknak s pusztarészeknek a város területére bekebelezésére vonatkozó kérvényezés tárgyában; a kérvény vizsgálatára állással látottat el; ezenkívül utcaüzedenként fog az a városban körülhordoztatni, hogy azok is aláírassák, kik a gyűlésen meg nem jelenhettek. A kérvény aztán beadtatik az országgyűlésbe, a hová a városi közegek által intézett hason tárgy petíció már is nyújtottak.

— Minden trendőn van kedvesem, — szölt a férj. — Ön a rendőrbiztos? — kérdé arutón hozám fordulva. — Igen, — válaszoltam. Ekkor a szerencsétlen ember minden erejét összeszedte s irtoztos hangon kiálta föl: — Akkor kérem önt, e gyalyatos nőt azonnal börtönbe vettem, — ö megmérgezett engem! — Az ekkor keletkezett jelenetet leirni képtelen vagyok. Mistress Oakly egy szobába záratott el s két egédem örökötött az ajtónál, míg én a rögtön vizsgálódás szükségessé előintézkedést megvettem. Kiderült, hogy a pohárban egy szemnyom több egérvöl egyeltevés s valószínű, hogy két hó óta mindennap ennyit gyégyített abba a nő. Fivére valószínűleg részves volt a dolgot, mint szintén bizonyos Welford Károly, ki egy egész teljes tudata mellett szölgáltatta ki. Mister Oakly meg azon éjén más végrendelet tett: én kerlettem vele az orvosokat is, de már késő volt. Másnap reggel kimúlt.

— Csaknem a legrosszabbat kell még elbeszelnem. Trehern ugyan abba a szobába zárták, a hová nővéret. Mindaddig ott akartuk öket tartani, míg a lakot átkutattuk; s csak másnap reggel szándékoztuk öket onnan elszállítani. Azonban viradotok az én két örömet alva találtam a foglyok ehlantak. Általános vélemény volt, hogy rendőrök vagy öszeg pénzrel meg lömék vesztegetve, de ök azt erősíték, hogy ök voltak lankada s álomba merültek; s meg kellett elégedni annyival, hogy öket a főnökség a szölgálatból elbocsátt.

— Engem is gyanúsított a nép, hogy e gyalyatosok szökését elősegítém; csak felelővölök voltak más véleményben föleltem, s megtartották a szölgálatban. Képzelteti ön, mennyire gyötör engem azóta ez az ügy s mily fáradságot vettem magamnak, hogy e semmireklőknek nyomaira akadjak. Welford is eltűnt ugyan ez éjel s ő sem lehetett kézre kerítve.

— Mister Templeman elbeszélte ekkor a detective-nek mindent amit csak Gáspárról és ennek nővéréről tudott, különösen az utóbbi cselözvényről s az Evelyn sorsa felélt bizonytalanság felől. Baltimoreba érkezve, másnap Dorkly társaságában a törvényesítéshez ment föl, hogy ott Trehern Gáspár, alias Leyton alias Mihurr és ennek nővére elfogatására fölhatalmazványt eszközöljön, s ezzel elítáta magát, meg az nap este megérkezett New-Yorkba detective-vel együtt. (Folyt. köv.)

